

Slovenská pošta vydáva poštovú známku „150. výročie založenia hvezdárne v Hurbanove“

Bratislava, 21. mája 2021

Slovenská pošta dnes, 21. mája 2021, vydáva poštovú známku „150. výročie založenia hvezdárne v Hurbanove“, s nominálnou hodnotou 0,75 €.

Poštová známka rozmerov 44,1 × 26,5 mm, vrátane perforácie, vychádza vo forme tlačového listu so 40 známkami a 10 kupónmi. Známkou vytlačila technikou ofsetu spoločnosť Tiskárna Hradištko, s.r.o. Motívom poštovej známky je historická budova hvezdárne. Znáмка s kupónom zobrazuje štylizovanú schému solárneho systému prevzatého z historického astronomického diagramu anglickej proveniencie z 19. storočia, pričom

ústredným motívom kupónu je iniciála H s dátumom stopäťdesiatročnice existencie hvezdárne 1871 – 2021.

Súčasne s poštovou známkou je vydaná obálka prvého dňa s pečiatkou FDC s dátumom 21. 5. 2021 a domicilom mesta Hurbanovo. Na FDC je portrét zakladateľa hvezdárne Mikuláša Thege Konkolyho. Motívom FDC pečiatky je schéma slnečnej sústavy s 8 planétami. FDC vytlačila technikou ofsetu spoločnosť BB PRINT, s.r.o. Autorom výtvarného návrhu poštovej známky, kupónu, FDC a FDC pečiatky je akad. mal. Vladislav Rostoka.

Hvezdáreň v Hurbanove (do roku 1947 Stará Ďala, maďarsky Ógyalla) možno považovať za kolísku modernej astronómie pôvodne v niekdajšom Uhorsku a neskôr aj v Československu. Založil ju Dr. Mikuláš Thege Konkoly v roku 1871 ako súkromnú hvezdáreň. Jeho prvotným cieľom bolo vybudovať moderné astronomické pracovisko, ktoré by bolo schopné realizovať pozorovania na vysokej vedeckej úrovni. V jeho osobe sa spájali mimoriadne vedecký a organizačný talent a z malej súkromnej hvezdárne vybudoval v priebehu niekoľkých rokov svetovo uznávané vedecké pracovisko.

Hvezdáreň počas svojej existencie prešla tromi obdobiami vývoja. Tým prvým bolo obdobie od jej vzniku do roku 1918. V tomto období Dr. Mikuláš Thege Konkoly postupne vybudoval z malej pozorovateľne na balkóne svojho kaštieľa kvalitne vybavenú hvezdáreň s tromi kupolami. Hvezdáreň začlenil do pozorovateľskej siete sledovania slnečnej aktivity. Vo hvezdárni sa pravidelne vykonávali pozorovania objektov slnečnej sústavy, planét, meteorov, komét a vykonávala sa hviezdna klasifikácia a katalogizácia. Neodmysliteľnou súčasťou aktivít bola aj publikačná činnosť.

Kontakt

Jana Lukáčová

Slovenská pošta, a.s. **e:** lukacova.jana@slposta.sk **w:** www.posta.sk

Hvezdáreň v roku 1899 prešla pod správu štátu a ďalej vykonávala vedeckovýskumnú činnosť. Pozorovateľské a vedecké úspechy staroďalskej hvezdárne viedli v tom období k vzniku niekoľkých podobných pracovísk v Uhorsku.

V ďalšom období po vzniku Československej republiky v roku 1918 sa hvezdáreň dostala pod správu Štátnej československej hvezdárne ako jej astrofyzikálne pracovisko. Po nutných stavebných úpravách bol v jej priestoroch umiestnený v tej dobe najväčší ďalekohľad v Československu s priemerom zrkadla 60 centimetrov. Týmto prístrojom urobil Dr. Bohumil Šternberk prvé mimoriadne presné astrometrické merania vtedy novoobjavenej planéty Pluto z územia Európy. Postupne sa začali vo hvezdárni realizovať ďalšie pozorovacie programy vrátane výskumu Slnka. Aktivity hvezdárne ale na štvrtstoročie umlčala Druhá svetová vojna. Ďalekohľad bol premiestnený do hvezdárne na Skalnatom plese a ďalších 30 rokov bol i naďalej najväčším ďalekohľadom v Československu.

Hvezdáreň v Hurbanove obnovila svoju činnosť na regionálnej úrovni v polovici šesťdesiatych rokov. Od roku 1969 je jej zriaďovateľom Ministerstvo kultúry SR a ako Slovenská ústredná hvezdáreň vykonáva nezastupiteľnú činnosť v oblasti popularizácie astronómie na Slovensku. Vo vedeckovýskumnej oblasti sa venuje primárne pozorovaniu Slnka.

Mgr. Marián Vidovenec

Kontakt

Jana Lukáčová

Slovenská pošta, a.s. **e:** lukacova.jana@slposta.sk **w:** www.posta.sk